

پرواز را به خاطر بسیار...

نکاتی حقوقی به مناسبت ۱۸ دی ماه ششمین سال سرنگونی هواپیمای اوکراینی

ابراهیم ایوبی
وکیل دادگستری

شش سال از سرنگونی هواپیمای بوئینگ ۷۳۷ خط هوایی اوکراین با ۱۷۶ مسافر و خدمه از اتباع هفت کشور می‌گذرد. اهمیت بیشتر ماجرا به ابهام و تناقض در اطلاع‌رسانی حادثه باز می‌گردد. پس از شایعات، ستاد کل نیروهای مسلح در ۲۱ دی ۱۳۹۸ طی بیانیه‌ای اعلام می‌کند پرواز شماره ۷۵۲ خطوط هوایی اوکراین از فرودگاه امام خمینی حرکت نموده و در هنگام چرخش، کاملاً در حالت نزدیک‌شونده به یک مرکز حساس نظامی سپاه و در ارتفاع و شکل پروازی یک هدف متخاصم قرار می‌گیرد که در این شرایط بر اثر بروز خطای انسانی و به صورت غیرعمد هواپیمای مزبور مورد اصابت قرار گرفته است. مقام رهبری نیز در همان روز طی دستوری خطاب به ستاد کل نیروهای مسلح خواستار پیگیری ماجرا شدند: «با اطلاع از نتایج تحقیقات ستاد کل درباره‌ی حادثه‌ی هواپیمای مسافری اوکراینی و اثبات دخالت خطای انسانی در آن، مصیبت درگذشت جان‌باختگان این حادثه‌ی اندوهبار برای اینجانب بسیار سنگین‌تر شد... به ستاد کل نیروهای مسلح مؤکداً درباره‌ی پیگیری کوتاهی‌ها یا تقصیرهای احتمالی در این حادثه‌ی دردناک سفارش کنم.»

تیرماه ۱۳۹۹ سازمان هواپیمایی کشوری «گزارش پیشرفت تحقیقات سانحه سقوط پرواز PS۷۲۵» را منتشر کرد. در بخشی از این گزارش ۱۶ صفحه‌ای آمده: «در ساعت ۰۶:۱۴:۴۱ کاربر سامانه دفاع هوایی، بدون دریافت پاسخ از مرکز هماهنگی، یک فروند موشک به سمت هدف متخاصمی که شناسایی کرده بود شلیک نمود. مطابق دستورالعمل‌های مربوطه در صورتی که سامانه دفاعی موفق به برقراری ارتباط با مرکز هماهنگی نبوده و فرمان شلیک را دریافت نکرده باشد، مجاز به شلیک نبوده است. این تمهید نیز به عنوان یک لایه مرافقتی دیگر پیش‌بینی شده بود که رعایت نگردید. حلقه چهارم رویدادها که منجر به شلیک موشک شد در این مرحله شکل گرفته است.» در ادامه هیئت وزیران در ۱۰ دی ماه ۱۳۹۹ متنی با عنوان «مصلحه با بازماندگان قربانیان حادثه سقوط هواپیمای اوکراینی» به استناد اصول ۱۳۸ و ۱۳۹ قانون اساسی و در پنج بند از تصویب گذراند. بر این مبنا به بازماندگان قربانیان حادثه، برای جبران هر نوع خسارات مربوط به هریک از جان‌باختگان، مبلغ یکصد و پنجاه هزار

فقدان نام هاشمی در تقویم

به مناسبت ۱۹ دی ماه سالروز رحلت آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی

امیرحسین عباسی
پژوهشگر و کارشناس ارشد علوم سیاسی

بدون شک تقویم رسمی هر کشور و مناسبت‌ها و بزرگداشت‌های مندرج در آن، گویای مانیفست نظام سیاسی حاکم بر هر کشور است که معمولاً نظام‌های سیاسی کم و بیش و البته بسته به مکتب یا ایدئولوژی حاکم بر کشور سعی می‌کنند یک تصویر کلی از بنیانگذاران ادیان، رؤسای مذاهب، بزرگان علمی، مفاهیر ادبی، رجال ملی، مبارزین سیاسی وطن‌پرست و... را گرد هم آورده و بدین طریق یک قاب بزرگ و جامع از هویت متضلع ملی خود را به مردم خود و البته ملل دنیا عرضه و معرفی کنند. جمهوری اسلامی ایران هم از این قاعده مستثنی نیست و با اینکه یک نظام سیاسی متکی بر ایدئولوژی اسلامی است، ضمن تأکید بیشتر بر بزرگان دین و مذهب رسمی حاکم بر کشور ولی سعی کرده مفاهیر علمی و ادبی غیرمسلمانی همچون زکریای رازی، خیام نیشابوری و... و نیز شعرا و ماندبانان غیرفقهی اسلام غیرفقهی همچون عطار نیشابوری، مولانا، حافظ و... و نیز رجال سیاسی ملی و مبارزین سیاسی وطن‌پرست عاری از دلبستگی به ایدئولوژی اسلام سیاسی همچون میرزاتقی‌خان امیرکبیر، رئیس‌علی دلواری، میرزا کوچک خان

توقیف نفتکش روسیه توسط آمریکا

گروه خبر: فرماندهی اروپایی ارتش آمریکا اعلام کرد نفتکش مارینرا که پیش‌تر با پلا-۱۰ فعالیت می‌کرد، به دلیل نقض تحریم‌های آمریکا توقیف شده است. مقامات واشنگتن این کشتی را بخشی از ناوگان سایه دانسته‌اند که با خاموش کردن سامانه‌های ردیابی، اقدام به حمل نفت کشورهای تحریم‌شده از جمله ونزوئلا، روسیه و ایران می‌کند.

دلار یا معادل یورویی آن (برای مسافر و بار) در نظر گرفته شده است. در انتهای تصویب‌نامه تأکید شده این مصالحه نافی حق پیگیری جنبه کیفری موضوع نیست. ۳۰ آبان ۱۳۹۹ اولین جلسه رسیدگی به متهمان در شعبه دوم دادگاه نظامی یک تهران به ریاست قاضی ابراهیم مهران‌فر تشکیل شد. با برگزاری ۲۰ جلسه رسیدگی که در طول دادورسی با اعتراض‌های شاکیان نیز همراه بود، سرانجام ۲۷ فروردین ۱۴۰۲ رأی صادر شد. در حکم صادره برای همه ده متهم مجازات حبس در نظر گرفته شد که بیشترین مجازات برای متهم ردیف اول (فرمانده سامانه دفاعی) سیزده سال حبس، به دلیل ارتکاب دو جرم مباشرت در قتل شبه‌عمد (سه سال) و لغو دستور ابلاغی (ده سال)، و کمترین میزان مجازات برای متهم دهم (فرمانده وقت پدافند هوایی نیروی هوافضای سپاه) یک سال حبس، به دلیل قصور در انجام وظیفه، متأسفانه اطلاعات دقیقی از این حکم پس از اعتراض شاکیان در مرحله بالاتر وجود ندارد. همچنین در ژانویه ۲۰۲۰ دادگاهی در تورنتو، بر اساس شکایت خانواده‌های قربانیان پرونده‌ای در این رابطه گشود. دادگاهی عالی در کانادا بعد از ۱۸ جلسه دادرسی حکم خود را صادر کرد و با تأکید بر این که «شرکت هوایی اوکراین نتوانست ثابت کند که با سبک و سنگین کردن احتمالات در دادن اجازه به پرواز پی‌اس ۷۵۲ در ترک تهران مرتکب کوتاهی نشده است» اعلام کرد شرکت هوایی اوکراین، «مرافقت استاندارد» را بر اساس قوانین هوایی بین‌المللی در دادن اجازه پرواز به آن هواپیما کاملاً انجام نداده و بر اساس آخرین اطلاعات موجود، ایمنی را ارزیابی نکرده است. در نتیجه دیوان عالی ایالت انتاریو در کانادا، خطوط هوایی بین‌المللی اوکراین را به خاطر «سهل‌انگاری» در اعطای مجوز پرواز به هواپیمای اوکراینی مقصر شناخت و اوکراین را از نظر قانونی مسئول پرداخت غرامت کامل به خانواده‌هایی دانست که بستگان‌شان را در حادثه شلیک به هواپیما در آسمان تهران از دست دادند. در حکم ۱۴۱ صفحه‌ای این دادگاه، با وجود اینکه ادعاهایی علیه ایران هم وجود دارد، اما شرکت هواپیمایی اوکراین مقصر شناخته شده و مسئول پرداخت غرامت به خانواده‌های جانباختگان است. صرف‌نظر از ابعاد حقوقی قضیه، دلخوری خانواده‌بازماندگان پس از غم‌بزرگ فاجعه ۱۸ دی، تناقض در اطلاع‌رسانی رسمی، شفافیت‌سازی دیر هنگام ابعاد ماجرا، پاکسازی سریع محل حادثه، اطاله دادرسی و عدم مجازات کافی برای مسببان است. علیرضا قندچی که در این ماجرا همسر و دو فرزندش را از دست داده، در کتاب «من جاماندم» روایتی از ماجرا را برای ثبت در تاریخ نگاشته است.

عکس: خانه ملت

گفت‌وگو با نمایندگان درباره آنچه در جلسه غیرعلنی دیروز مجلس گذشت

آمار جان‌باختگان ناآرامی‌ها

پریسا هاشمی

گزارشگر پارلمانی هم‌میهن

روز گذشته بار دیگر دولت و مجلس در جلسه غیرعلنی و پشت‌درهای بسته به گفت‌وگو پرداختند. تفاوت اما این بود که این‌بار جلسه غیرعلنی ۱۱ روز پس از اعتراضات پراکنده برگزار می‌شود؛ اعتراضاتی که مواجهه با آن با گذشته متفاوت بوده و اگر چه موضوع اصلی نشست دیروز نبود اما به آن نیز پرداخته شد.

سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر اقتصاد و دارایی و غلامرضا نوری‌قرلجه، وزیر جهاد کشاورزی و همچنین سیدحمید پور محمدی، رئیس سازمان برنامه و بودجه و برخی از مسئولان دولتی به همراه سردار احمدرضا رادان، فرمانده کل انتظامی کشور و دیگر مسئولان امنیتی با حضور در جلسه غیرعلنی مجلس به ارائه گزارش یا راهکارهای برون‌رفت از شرایط بحران پرداختند؛ شرایطی که برخی از آن به عنوان بن‌بست یاد می‌کنند. اعلام کرده بودند اما شنیده‌ها حاکی از آن است که علاوه بر بررسی مسائل اقتصادی و توضیحات تیم اقتصادی دولت، نمایندگان نهادهای امنیتی و سردار رادان گزارش کاملی از شرایط اعتراضات به مجلس ارائه کرد. شنیده‌ها حاکی از این است که در این جلسه، علاوه بر آقای رادان، بخش‌های دیگر امنیتی نیز حضور داشتند. از وزارت اطلاعات و دیگر نهادهای امنیتی یک نماینده به نیابت از تمام نهادهای گزارش‌هایی به‌صورت کلی، مبسوط و کامل وریز، جزئی، نموداری و دقیق از وضعیت تمام استان‌ها به نمایندگان ارائه کرده و شرایط هر استان در قالب نقشه راه تبیین شده است. همچنین اعلام شده که تعداد کشته‌شدگان غیرنظامی حدود ۱۸ و نه‌اینها ۲۰ نفر برآورد شده است. اما جان‌باختگان در حوزه بسیج، نیروی انتظامی و نیروهای امنیتی نیز به حدود ۸۰ نفر رسیده است.

▼ بررسی مقابله با رانت و فساد؟

محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس در ابتدای جلسه علنی درباره جلسه غیرعلنی مجلس گفت: «موضوع این جلسه درباره مسائل کالابریک و مسائل اقتصادی در ابعاد مختلف بود که با حضور تعدادی از وزرا مورد رسیدگی قرار گرفت. سخنگوی مجلس، گزارش این جلسه را به اطلاع مردم می‌رساند.»

عباس گودرزی، سخنگوی هیئت رئیسه مجلس در تشریح این نشست غیرعلنی، در جمع خبرنگاران تأکید کرد: «با توجه به دغدغه‌هایی که مردم نسبت به بسته سیاستی اخیر در بازار داشتند، به صورت مفصل این موارد بحث و گفت‌وگو شد و تأکید مجلس بر این بود که نباید اجرای یک سیاست موجب به‌هم‌ریختگی قیمت‌ها شود. یعنی الزامات سیاستی که توسط دولت اجرا شده، حتماً باید دیده شود تا ما شاهد نظارت جدی بر بازار و

▼ طراحی‌های پشت پرده حساب‌شده دشمن

بهرز مجیبی نجم‌آبادی، نماینده سبزواری درباره این نشست به هم‌میهن گفت: «این جلسه ابعاد مختلفی داشت. از جنبه امنیتی، مسائلی از جمله طراحی‌های پشت‌پرده و حساب‌شده‌ای که دشمن دنبال می‌کند و همچنین جنگ ترکیبی‌ای که در حال هدایت آن است، در این جلسه مورد بررسی و تبیین قرار گرفت. از سوی دیگر، دولت در واقع موظف شد که ما مردم سخن بگوییم، مردم را آرام کند و به آن‌ها اطمینان بدهد که مشکلات‌شان را حل خواهد کرد.»

موضع‌گیری مقامات دولت درباره اعتراضات

گفت: «بر اساس قوانین جهانی، حفاظت از بیمارستان، آمبولانس‌ها و بیماران وظیفه ذاتی کادر درمان است و هرگونه تعدی به این مراکز و تجهیزات شخصی، تخریب اموال عمومی محسوب می‌شود.» وزیر بهداشت با تأکید بر اینکه اجازه تخریب و آسیب‌رسانی به حوزه بهداشت و درمان در شرایط بحران را نمی‌دهیم، اظهار کرد: «تعرض به مراکز درمانی، بیمارستان و آمبولانس‌ها را به صورت دقیق و میدانی بررسی کرده و طبق قوانین موارد را پیگیری خواهیم کرد.» ظفر قندقی همچنین با بیان اینکه نسبت به تمامی افرادی که به هر دلیل به بیمارستان مراجعه کرده و بستری می‌شوند اعم از بیمار و یا مجروح درگیری و تجمعات، تعهد ارائه خدمات داریم، تصریح کرد: «کادر درمان مکلف به ارائه خدمات درمانی به افراد فارغ از هرگونه مرزبندی سیاسی و اجتماعی است. هر انسانی دارای حقوقی است و صیانت و حفاظت از حقوق افراد در حوزه سلامت و درمان برعهده وزارت بهداشت است و این تعهد همان اصلی است که کادر درمان برای آن تربیت شده و قسم خورده‌اند.» وزیر بهداشت به موضوع بیمارستان سینا هم اشاره کرد و گفت: «در خصوص این حادثه، بررسی‌های دقیق میدانی و حقوقی را انجام داده و براساس اطلاعات حاصل از این بررسی‌ها اقدام‌های قانونی را انجام می‌دهیم.» او با تأکید بر اینکه باید میان وقایع داخل و خارج بیمارستان تفاوت قائل شد، افزود: «با اطلاعاتی که ما داریم بحث پرتاب عاقدانه گاز اشک‌آور به داخل بیمارستان سینا واقعیت ندارد.»